

телевидения с точки зрения профессионализма. «Сегодня. Итоговая программа» - передача, которая выходит в эфир каждое воскресенье, больше всех соответствовала поставленной цели. Потому что, в этой передаче можно увидеть все значительные события, анализ и широкий обзор самой интересной информации за неделю. А по комментариям можно с легкостью понять на столько объективны или необъективны представленные материалы. Техническая сторона передачи осуществляется с профессионализмом. От работы ведущего в студии до «стэнд-апов» в репортажах – каждая деталь разрабатывается специально.

Ключевые слова: НТВ, новостные передачи, «Сегодня. Итоговая программа», телерепортаж.

SUMMARY

Russian TV channel NTV is one of the leading media organizations of the world in the field of news policy. Despite the fact that all countries talk about democracy, freedom of speech, freedom of press with enthusiasm, but as in any country of the world NTV also protects the interests of the state and prepares politically motivated materials. And we decided to investigate the news programs of this television in terms of professionalism. "Segodnia. Itogovaia programma" - program, that on the air every Sunday, seemed more expedient. That's because, in this program we can see all important events, analysis and review of the most interesting information of a week. And comments help us easily understand, how objective or biased materials are. The technical side of the program is realized with professionalism. From the anchorman's work in the studio to the "stand-ups" in reportages - every detail is developed specifically.

Key words: NTV, news programs, "Segodnia. Itogovaia programma", TV report.

"Segodnya. İtoqovaya proqramma" – həftəlik publisistik informasiya proqramıdır. Bazar axşamları efirə çıxır. Proqramın konsepsiyasını "həftənin əsas hadisələrinə reportaj baxışı" kimi bir neçə sözlə ifadə etmək olar. İlk buraxılışı 19 aprel 1997-ci ildə efirə çıxıb. Proqramın xronometrajı 52 dəqiqə təşkil edir. Reportaj və informasiya materiallarının xronometrajı isə 02:20-dən 08:30-a qədər çatır. Veriliş rubrikalara və tematik qruplara bölünür.

Rubrikalar: "siyasət", "nümayiş və mitinqlər", "hadisə", "iqtisadiyyat", "texnologiya".

Tematik qruplar: "terrorizm", "Yaxın Şərq", "hərbi", "avtosənaye", "yeniliklər", "idman".

Məqalədə reportaj və müsahibələr əhəmiyyət və aidiyyətinə görə rubrikalara bölünməsi prinsipi ilə təhlil olunub.

Buraxılış "cinql" və aparıcı salamlaşmayla başlayır, vacib hadisələrin 1 dəqiqəlik anonsu ilə davam edir. "İtoqovaya proqramma" informasiya buraxılışı reklamla iki hissəyə ayrılır. Bu məqalədə buraxılış tematik hissələrə bölünür, çünki bütün telereportajlar və informasiya materialları "ən əhəmiyyətliyə daha az əhəmiyyətliyə" prinsipi üzrə yerləşdirilir.

Reportaj №1 "siyasət" rubrikasına və "terrorizm" tematik qrupuna aiddir. Xronometrajı 8,5 dəqiqədir. Bu, səslə təsvirlərdən, şərhlərdən ibarət sinxron reportajdır. Reportaj vəzifəli şəxslərin təhlükəsizliyi, cinayət və terror təhdidlərinə qarşı mübarizəyə həsr olunub. Reportaj keyfiyyətli hazırlanıb. Tanınmış telejurnalist Pol Steynlinin "Televiziya reportajı: peşəkarlar üçün praktik vəsait" kitabında yazır ki, "ssenarinin, şərhin, materialın verilmə tərzinin, intonasıyanın, temporitmin, səs sırasının və görüntünün ustalıqla uzlaşdırılması televiziya reportajının bütövlüyünü təmin edir". Bu reportajda sadaladığımız bütün məsələlər diqqətdə saxlanılır ki, bu da materialın peşəkar formada hazırlanmasına bir sübütüdür. 3 hissədən ibarətdir: 1 hissə – aktual problem üzrə Moskvada koordinasiya müşavirəsi; 2 hissə –

İlqar ƏHMƏD

RUSİYANIN NTV TELEKANALININ "SEQODNYA. İTOQOVAYA PROQRAMMA" İNFORMASIYA BURAXILIŞINDA TELEREPORTAJ VƏ TELEVİZİYA MÜSAHİBƏSİNİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

РЕЗЮМЕ

Российский телеканал НТВ один из передовых медиа-организаций мира в области новостной политики. Несмотря на то, что все страны говорят о демократии, свободе слова, свободе прессы с энтузиазмом, но как и в любой стране мира телеканал НТВ тоже защищает интересы государства и распространяет заказные материалы. И мы решили исследовать новостные передачи этого

Domodedovo aeroportunun kimə məxsus olması haqqında sualın müzakirəsi və 3 hissə – ekstremizmin qarşısının alınması üzrə Vladıqafqaz görüşü. Müxbir reportajda 5 müsahibədən istifadə edir. Problemlə bağlı bir çox baxışlar qarşılaşdırılır. Statik (Domodedovo hava limanının güman edilən sahiblərinin şəkilləri) və hərəkətli kadrlardan istifadə edilir. Çoxrəngli təsvir və sonda müxbirin Kremlin fonunda “Stand-up”ı.

Proqramda 2 informasiya materialı olur. Aparıcı videosisilənə şərh edir. Müəllifin mövcudluğu minimuma endirilib. Faktlar səsləndirilir, müsahibə yoxdur. Yaxın Şərqdəki qarşıdurmalar haqqında 2-ci informasiya materialı Sergey Morozovun eyni mövzulu telereportajı ilə davam edir. Amma bu problemin müzakirəsi vaxtı diqqət artıq başqa yönə cəlb edilir. Reportajın xronometrajı 6 dəqiqə 13 saniyədir. Bu, səslə təsvirlərdən, şərhlərdən ibarət sinxron reportajdır. Reportajda İsrail və Fələstin arasında yaşanan son gərginlikdən bəhs edilir. Səlahiyyətli şəxslər və adi sakinlər olmaqla reportajda 5 müsahibədən istifadə edilib. Fikirlər və faktlarda müəyyən qədər balansın qorunmasına cəhd müşahidə olunur. Müəllif siması xüsusi rol oynayır. Müxbir problemi işıqlandırmağa çalışır, sadə əhalinin və ekspertlərin fikirlərini səsləndirib, mövcud problemdən müəyyən nəticələr çıxarır. Reportaj “stand-up”la başa çatır. Materialda müəllif rəyləri də önəmli yer tutur. Bu da telereportajda yol veriləndir. Reportajda çoxrəngli təsvir, statik (İsrail və Fələstin arasındakı sərhədləri əks etdirən fotolar) və dinamik kadrlardan istifadə edilib. Səlahiyyətli şəxslərin müsahibəsində subtitrlər və müxtəlif qrafiklər yer alır (tamaşaçı ekranın solunda müsahibənin alındığı yeri, sağda isə müsahibə alınan şəxsi görür). Bu üsuldan telereportajı fərqli auditoriya üçün maraqlı etmək üçün istifadə edilir.

Anton Volskinin müəllifi olduğu reportaj №5 “İqtisadiyyat” rubrikasına və “avtosənaye” tematik qrupuna aiddir. Xronometrajı 7 dəqiqə 40 saniyədir. Bu da səslə təsvirlərdən, şərhlərdən ibarət sinxron reportajdır. Reportajın optasında orijinal “stand-up” yer alır (müxbir qaçaraq yolu keçir). Reportaj 2 hissədən ibarətdir: I hissə Tolyatti şəhərinin avtomobil sənayesi, II hissə isə Tolyattinin qeyri-avtomobil sektorundan əldə edilən gəlirlə bağlıdır. Reportajda bir çox səlahiyyətli şəxsdən müsahibə alınmışdır. Bu reportajın fərqləndirici xüsusiyyəti hər müsahibədə səlahiyyətli şəxslə birgə müxbirin də kadrda olmasıdır. Kamera həm müsahibə alınan şəxsi, həm də müxbiri çəkir. Bunu reportajda fərdiləşdirmə ilə izah etmək olar. Fərdiləşdirmə müxbiri reklam xarakteri daşıyır. Fikrimcə, Anton Volskinin reportajında müəllif fiqurunun bu cür həddindən artıq reklam edilməsi auditoriyaya hədəfdən yayındırır. İnsanlar yalnız reportajın mövzusunu və müxbiri yadında saxlaya bilər. Əlbəttə ki, bu elə də yaxşı üsul deyil. Amma çox güman ki, müxbirlərin reklam edilməsi telekanalın xüsusi siyasətidir. Reportajda çoxrəngli təsvir və ancaq dinamik kadrlardan istifadə edilib.

Reportaj №7 Vadim Fefilov tərəfindən hazırlanıb. “Hadisə” rubrikasına və “idman” tematik qrupuna aiddir. Xronometrajı 8 dəqiqə 5 saniyədir. Bu da səslə təsvirlərdən, şərhlərdən ibarət sinxron reportajdır. Mövzusu Moskvada terror hadisələri ilə bağlı anti-terror əməliyyatlarının əhatə dairəsinin genişlənməsidir. “Stand-up” reportajın ortasında yerləşir və xüsusi orijinallığı yoxdur. Qulu Məhərrəminin qeyd etdiyi ki, “Təsvir-səs-nitq” triadasının hər bir elementi öz televiziya xarakteristikasına malikdir, amma onların hansı birinə dominantlığı yalnız kompleks təhlil nəticəsində müəyyən edilə bilər. Çünki televiziya verilişlərini formalaşdıran vasitələrin hər üçü həm ayrıca, həm ikilikdə, həm də üçlükdə istifadə olunur, eyni zamanda hər bir element nisbi sərbəstliyə malikdir və məlumatın çatdırılması zamanı ahəngdarlıq yaradır. Məhz bu prosesdə televiziya əsərində söz sırasının görüntü sırası ilə canlanması hadisəsi baş verir ki, bununla da ekran konteksti yaranır”. Reportajda triada tam olaraq öz ekran həllini tapır. Reportaj balanslaşdırılıb. Müxbir müsahibələrində müxtəlif sosial təbəqədən olan insanlardan istifadə edir – səlahiyyətli şəxslər və adi sakinlər. Müxbir həmçinin xarici turistlərin də terror təhlükəsiylə

bağlı fikirlərini öyrənir. O Şimali Qafqazdakı gərginlik vaxtı yalnız turistlərin ziyan çəkdiyini deyil, Kabarda-Balkarıstan əhalisinin yaşayış səviyyəsinin aşağı düşməsinə təhlil edir. Çünki həmin bölgənin əsas gəliri turist axınından əldə edilir. Jurnalist bu halda alternativ gəlir mənbələrini araşdırır (volfram-molibden kombinatının texniki-istehsal idarəsinin keçmiş direktoru ilə müsahibə) və müəyyən nəticəyə gəlir. Reportajda çoxlu dinamik kadrlardan və çoxrəngli təsvirdən istifadə edilib.

Verilişin 8-ci reportajı “texnologiya” rubrikasına, “yeniliklər” tematik qrupuna aiddir. Xronometrajı 6 dəqiqə 13 saniyədir. Sinxron reportaj səslə təsvirlərdən və şərhlərdən ibarətdir. Mövzu Rusiyada yeni bir sahənin – kустar üsulla şokolad istehsalının yaranması və inkişafından haqqındadır. Müxbir öz reportajını hər bir şokoladın spesifikasiyasına nəzərə almaqla şəxsi təcrübələrə əsaslanaraq qurur. Həmçinin xarici bazarla müqayisə edir, texniki vasitələr və kakao istehsal edən ölkələrdə sabitlik olduğu halda istənilən insanın şokolad hazırlaya biləcəyini qeyd edir. Bu hissəyə qədər, müxbir bütün məlumatları tamaşaçıya şəxsən çatdırır. Bu auditoriyanın statistik məlumatları qrafik elementlər olmadan daha yaxşı qavramasına yardımçı olur. Materialda “stand-up” yoxdur. Amma bu halda müxbir reportajın müəyyən hissəsində şokolad istehsalçısı rolunda çıxış edir. O istehsal prosesinə qoşulur. Biz artıq NTV müxbirlərinin auditoriyada maraqlı oymaq üçün kadrda tez-tez, spesifik formada meydana çıxmasından və orijinal “stand-up”lar etməsindən danışırdıq. Reportajda əsasən səlahiyyətli insanların çoxluq təşkil etdiyi xeyli müsahibə var. Müxbir reportajın hazırlanmasında Sovetlər dönmə və bugünkü gün arasında müqayisə aparmaq üçün tez-tez tarixi məlumatlara müraciət edir. Materialda müxtəlif vaxtlarda şokolad istehsalının fərqliliyi təhlil edilir. Reportajda statik və dinamik kadrlardan bol-bol istifadə edilib.

Yekun. Kiril Pozdnyakovun təqdimatında “Seqodnya. İtoqovaya proqramma” reklam bloku ilə iki hissəyə bölünməyə də hissələr bir-biri ilə tam əlaqəlidir. Reportajlar siyasi və iqtisadi mövzuların beynəlxalq və ümumrusiya xarakterinə əsaslanaraq əhəmiyyət dərəcəsinə görə düzülüb. Buraxılış əyləncəli materiallarla tamamlanır. Reportajlar keyfiyyətli hazırlanıb, çoxşaxəlidir. Bu, bir çox baxış bucağından, müqayisəli xarakteristikadan, qarşılaşdırma və analizdən istifadənin hesabına əldə edilir. NTV müxbirləri reportajların hazırlanmasında istifadə olunan texniki vasitələrinə xüsusi önəm verirlər, qrafik effektlərdən geniş istifadə edirlər. Qrafiklər, cədvəllər və diaqramlardan başqa müsahibələrdə qeyri-standart auditoriyaya da yer verilir. Reportajlar uzun xronometraja malikdir. Müzakirə etdiyimiz reportajlar arasında, zənnimizcə Anton Volskinin hazırladığı reportaj № 5 qeyri-peşəkar işdir. Çünki müxbirin özünü reklamı reportajın mahiyyətini itirir, bütün diqqət material müəllifinin şəxsiyyətinə cəmlənir.

Mariya Lukinanın “Müsahibənin texnologiyası” dərslində bildirilir ki, telejurnalist hər hansı bir materialda balans qorumaq istəyirsə mübahisə və ya müzakirə tərəflərinin hər birinin fikrini öyrənməli və onu fikrin çatdırıldığı əsas hissə kəsilmədən efiə verməlidir. Ancaq o zaman jurnalistin obyektivliyinə inam artar və qoyulan problem izləyici üçün anlaşılacaq olar. “Seqodnya. İtoqovaya proqramma” verilişinin müxbirləri faktları fikirlərdən ayırmağa, müsahibələrdə balans qoruyaraq baxılan problemə qarşı obyektiv olmağa çalışırlar.

Material telestudiyadan çatdırılan zaman ekranda statik kadrlar, reportaja cəlb edilmiş şəxslərin üzü və aparıcı şərhləri ilə müşayiət olunur.

Aparıcı mətnləri yaxşı hazırlanıb və artıq yarımbaşlıqlardan auditoriyanın diqqətini cəlb edir (“Problemlər və prioritetlər...”, “Qıpqırmızı çaylar”, “Kəçəri həyat...”, “nəsilərin əlaqəsi” və s.). Aparıcı mətnləri texniki cəhətdən kameranın hərəkəti hesabına diqqəti cəlb edir. Biz proqramda aparıcının studiyada stol arxasında oturmasını, studiyaya daxil olma və çıxmasını,

həmçinin kameranın yuxarıya qaldırılıb studiyanın iri planda çəkilməsi və s.-ni görə bilərik. Bütün bunlar efiri canlandırır.

Qeyd etmək lazımdır ki, NTV telekanalı efir vaxtını müxtəlif formalı informasiya materialları ilə doldurmağa çalışır. Əksinə, NTV xəbər materiallarına son dərəcə peşəkarlıqla yanaşır. Müxbirlər hər materiala fərdi şəkildə yanaşır, onu müəllif fikirləri ilə tamamlamağa çalışırlar. Problem haqqında müxtəlif baxışları müqayisə etməklə bərabər, onu təhlil edib nəticə çıxarmağı da unutmurlar.

ƏDƏBİYYAT

1. "Seqodnya. İtoqovaya proqramma"nın buraxılışı
2. Televiziya reportajı. Peşəkarlar üçün praktik vəsait, Pol Steynli. Mayami Universiteti (tərcümə: Zeynal Məmmədli)
3. Televiziya jurnalistikasının əsasları, Qulu Məhərrəmli. Bakı, BDU nəşr., 2005.
4. Müsahibənin texnologiyası, Mariya Lukina. Moskva, 2003
5. Здесь было НТВ, Виктор Шендерович. 2002

Elmi rəhbər prof.A.Dadaşov